

53 מִשְׁכַּחַת לָהּ אִי בִשְׁעַת נִפְּלָהּ אִי לְאַחַר נִפְּלָהּ – אמנם לגבי נשבר  
 54 כדו ניתן לבאר את מחלוקתם בין לענין אם ניוזק ממנו אדם בשעת  
 55 נפילה, ובין אם ניוזק מחרסיו לאחר נפילה, אִלּוּ לגבי נפל גָּמְלוּ,  
 56 בְּשִׁלְמָא לְאַחַר נִפְּלָה מִשְׁכַּחַת לָהּ – לגבי לאחר נפילה ניתן לבאר  
 57 את מחלוקתם בְּמִפְקִיר נִבְלָתוֹ – באופן שנפל הגמל ומת, ולא פינודו  
 58 בעליו משם אלא הפקיר את נבלתו, ובא אדם אחר ונתקל בה ניוזק,  
 59 אִלּוּ בִשְׁעַת נִפְּלָה הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לָהּ – אך כיצד ניתן לבאר את  
 60 מחלוקתם לגבי שעת נפילת הגמל, הרי אף לדעת הסובר שאדם  
 61 שנתקל פושע הוא מאחר שהיה לו להתבונן, מכל מקום אנוס הוא על  
 62 התקלות בהמתו, שכן מה יכול היה לעשות.  
 63 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אֲחָא, הִבְרִייתָ עוֹסֶקת בִּגְזוֹן דְּעֵבְרָה בְּמִיָּא  
 64 דְּרַחֲמֵי שְׁעֵתָא דְּנִתְרָא – שהעביר אותו אדם את הגמל במים במקום  
 65 שבו גדל הנדר ומכסה את הדרך, ומאחר שלא ניתן היה לראות את  
 66 הדרך נתקל הגמל ונפל, ועל כן סובר רבי מאיר שיש לחייב את בעליו  
 67 על כך שפשע והוליכו בדרך כזו.  
 68 מבררת הגמרא: הֵיכִי דָמִי, אִי דְאִיכָא דְרַבָּא אַחֲרִינָא – אם יכול היה  
 69 להוליד את גמלו בדרך אחרת שאינה מכוסה במים, אם כן פִּשְׁעָא הוּא,  
 70 ואף חכמים מודים שיש לחייבו על כך, וְאִי דְלִיכָא דְרַבָּא אַחֲרִינָא –  
 71 ואם לא היתה דרך אחרת שיכול היה לילך בה, אם כן אָנוּס הוּא, ואף  
 72 לדברי רבי מאיר יש לפטור. אִלּוּ מִשְׁכַּחַת לָהּ דְאִתְקִיל וְאִתְקִילָהּ  
 73 בְּיָה גָמְלָא – אלא האופן שיש להעמיד בו את הבריייתא, כגון שהלך  
 74 האדם בדרך וגמלו אחריו, ולא התבונן האדם בדרכו ונתקל, ומחמת  
 75 התקלות זו נתקל בו אף הגמל ונפל ומת, ובאופן כזה נחלקו רבי מאיר  
 76 וחכמים, שלדעת רבי מאיר הנתקל פושע הוא, ועל כן יש לדונו כפושע  
 77 אף לגבי התקלות הגמל, ואם ניוזק אדם אחר מן הגמל עליו לשלם את  
 78 נזק, ולדעת חכמים אין הנתקל פושע, ועל כן יש לפטורו אף על הנזק  
 79 שנגרם מן הגמל.  
 80 מאחר שנתבאר בדברי אביי שנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אף בדין  
 81 מפקיר נזקין, מבררת עתה הגמרא: מִפְקִיר נִזְקֵי מֵאִי מִתְּבוּכִין אִיכָא.  
 82 דהיינו, הרי לשון רבי יהודה במשנתו כך הוא 'מתבוכין חייב באינו  
 83 מתבוכין פטור', וכיצד ניתן לבאר את דבריו לענין מפקיר נזקין לאחר  
 84 נפילה. אָמַר רַב יוֹסֵף, כּוּונַת רַבִּי יְהוּדָה בְּמִתְּבוּכִין לְזִבּוֹת בְּחֶרְסִיָּה –  
 85 שאם נתבוכין בעל הכד לזכות בחרסים השבורים לאחר הנפילה, דהיינו,  
 86 שלא נתבוכין להפקירם, חייב הוא על נזקיהם, שכן ממונו הוא, אך אם  
 87 הפקירם ואין כוונתו לזכות בהם, פטור על נזקיהם, מאחר שאינם שלו.  
 88 וְכֵן אָמַר רַב אֲשִׁי, בְּמִתְּבוּכִין לְזִבּוֹת בְּחֶרְסִיָּה.  
 89 הגמרא מביאה דעה נוספת בביאור מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה: רַבִּי  
 90 אֲלֵעָזָר אָמַר, בִּשְׁעַת נִפְּלָה מִחְלֹקֶת – לא נחלקו רבי מאיר ורבי  
 91 יהודה אלא באופן שהזיק הכד בשעת נפילתו, שבוה נחלקו האם  
 92 הנתקל פושע הוא או לא.  
 93 מבררת הגמרא: אִכְּל בִּאֲוֹן שְׁהוּקוּ שְׁבִירֵי הַכֵּד לְאַחַר נִפְּלָה, מֵאִי –  
 94 מה יחא הדין בזה, דְּבִרֵּי הֶבֶל פְּטוּר – האם יודו הכל שפטור על  
 95 נזקיהם, אי אפשר לומר כן, וְהָאִי אִיכָא רַבִּי מֵאִיר דְּמִתְחִיב – שהרי  
 96 מצינו בבריייתא שמחייב רבי מאיר את מי שנפל כדו ולא סילקו אף  
 97 בהזיק שלאחר נפילה. אִלּוּ מֵאִי בהכרח צריך לומר שבנזק שלאחר  
 98 נפילה דְּבִרֵּי הֶבֶל חֵיב, גם כן אי אפשר לומר, וְהָאִי אִיכָא דְרַבִּין  
 99 דְּפִטְמָרִי – שהרי חכמים בבריייתא נחלקו על דברי רבי מאיר, ופוטרים  
 100 אף באופן שהזיקו השברים לאחר הנפילה. אִלּוּ מֵאִי כּוּונַתוֹ שֶׁל רַבִּי  
 101 אלעזר שהעמיד את מחלוקתם בִּשְׁעַת נִפְּלָה, כּוּונַתוֹ שֶׁנִּחְלָקוּ אִי  
 102 בִּשְׁעַת נִפְּלָה, וְקִשְׁמֶשֶׁת לִי בְּדַאבִּי שֶׁנִּחְלָקוּ בִּשְׁנֵי עֲנִינִים, ולא כפי  
 103 שמשמע מפשטות דברי הבריייתא שנחלקו רק באופן שהיה ההזיק  
 104 לאחר נפילה.

1 שְׁפִטוּר הוּא מְדִינַי אָדָם – שלא ניתן לתובעו ממון בבית דין, וְחֵיב  
 2 דְּרִינֵי שְׁמִים – אינו נפטר מדין שמים עד שישלם הנזק, מאחר שלא  
 3 סילק את התקלה לאחר הנפילה.  
 4 וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, בְּדִין אִכְּנוּ סָבִינוּ וּמִשְׁאֵל שְׁהִנִּיחַן בְּרֵאשׁ  
 5 גָּנוּ, וְנִפְּלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהוּקוּ, שְׁהוּא חֵיב בְּתִשְׁלוּם נִזְקֵיהֶם, מאחר  
 6 שפשע בכך שהניחם במקום שיכולים ליפול ברוח מצויה, ואין הדבר  
 7 דומה לאדם שנתקל בדרך ונשבר כדו או נפל גמלו, שאינו פושע  
 8 בתקלה זו.  
 9 וּמוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְרַבִּין, בְּדִין אִדָּם הַמַּעֲלָה קִנְקִנִין עַל חֲנֹג עַל מִנָּת  
 10 לְנִנְבִישׁוֹ, וְנִפְּלוּ בְּרוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה וְהוּקוּ, שְׁהוּא פְּטוּר  
 11 מִתִּשְׁלוּם הַנֹּזֵק, שֶׁמֵּאֲחֵר וּנְפִלוּ בְּרוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה, לֹא הִיָּה לוֹ  
 12 לְהַעֲלוֹת זֹאת עַל דַּעְתּוֹ, ואנוס הוא בתקלה זו.  
 13 ויש ללמוד מדברי הבריייתא שאף חכמים מחייבים את המניח תקלה  
 14 בפשיעה, ומאידך, אף רבי מאיר פטור את המניח תקלה באנוס, ולא  
 15 נחלקו אלא באופן שנתקל בדרך ונשבר כדו או נפל גמלו, האם יש  
 16 לחייבו בתקלה זו מאחר שהיה לו להתבונן בדרכו ופושע הוא, או  
 17 שאינו פושע בכך ופטור.  
 18 וממילא, לא ניתן לבאר את מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה במשנתו  
 19 באופן שנשבר כדו באנוס, מאחר שבוה גם רבי מאיר מודה שפטור  
 20 הוא.  
 21 ומחמת קושיא זו, מבארת הגמרא את מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה  
 22 במשנתו באופן אחר: אִלּוּ אָמַר אֲבִי, בְּתַרְתִּי פְּלִיגִי – רבי מאיר  
 23 ורבי יהודה נחלקו במשנה בשני ענינים, פְּלִיגִי בִּשְׁעַת נִפְּלָה – נחלקו  
 24 באופן שהזיק הכד בשעת נפילתו, וְפְּלִיגִי לְאַחַר נִפְּלָה – וכמו כן  
 25 נחלקו אף באופן שנשבר הכד ברשות הרבים, ולא סילק בעל הכד את  
 26 השברים, ונתקל אדם בהם לאחר זמן.  
 27 ומבארת הגמרא את סברות המחלוקת: פְּלִיגִי בִּשְׁעַת נִפְּלָה, בְּדִין  
 28 אִדָּם הַמַּהֲלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְנִתְקַל, וּנְפֵל הַכֵּד מִיָּדוֹ וְנִשְׁבֵּר, האם פִּשְׁעָא הוּא  
 29 בְּכֵךְ שֶׁלֹא הִתְבּוֹנֵן בְּדֶרֶכוֹ אוֹ לֹא. מֵר – רבי מאיר) סָבֵר שֶׁאִדָּם הַנִּתְקַל  
 30 פִּשְׁעָא הוּא בְּכֵךְ שֶׁלֹא הִתְבּוֹנֵן, ולפיכך אם הוּקוּ שְׁבִירֵי כֵדוֹ בִּשְׁעַת  
 31 הַנִּפְּלָה חֵיב בְּתִשְׁלוּם הַנֹּזֵק. וְיֵר – רבי יהודה) סָבֵר, שֶׁאִדָּם הַנִּתְקַל  
 32 לֹא פִּשְׁעָא הוּא, מאחר שאין דרך בני אדם להתבונן בהליכתם,  
 33 ולפיכך פטור הוא אם הוּקוּ שְׁבִירֵי הַכֵּד בִּשְׁעַת נִפְּלָה.  
 34 וכמו כן פְּלִיגִי רבי מאיר ורבי יהודה באופן שהזיקו שְׁבִירֵי הַכֵּד לְאַחַר  
 35 הַנִּפְּלָה, בְּדִין אִדָּם הַמַּפְקִיר אֶת נִזְקֵיוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים, האם חייב הוא  
 36 באחריותם או לא. מֵר – רבי מאיר) סָבֵר, שֶׁאִדָּם הַמַּפְקִיר אֶת נִזְקֵיוֹ  
 37 בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים חֵיב באחריותם, שאם לא סילקם וניזוק בהם אדם, חייב  
 38 המפקיר בתשלום הנזק. וְיֵר – רבי יהודה) סָבֵר, שֶׁהַמַּפְקִיר נִזְקֵי  
 39 פְּטוּר מאחריותם, שאם ניוזק בהם אדם, פטור המפקיר מתשלום הנזק.  
 40 מבררת הגמרא: וּמִמֵּאִי – מנין לו לאביי שנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה  
 41 בשני ענינים שונים, מִדְּקִתְנִי בְּמִתְנִיתִן תַּרְתִּי – שני אופנים שניזוק  
 42 אדם, האחד, שֶׁהוּחֲלַק אַחֵר בְּמִיָּם, והשני, אִי שֶׁלָּקָה בְּחֶרְסִיָּה.  
 43 שלבאורה יש להקשות הרי זה חֵינֵנוּ תָךְ, ומה צורך יש בשתי דוגמאות  
 44 לנזק. אִלּוּ לֹא הָבָא קְאָמַר – בהכרח צריך לומר שכונת המשנה כך  
 45 היא, שאם הוּחֲלַק אַחֵר בְּמִיָּם בִּשְׁעַת נִפְּלָה שֶׁל הַכֵּד, אִי שֶׁלָּקָה אִדָּם  
 46 בְּחֶרְסִיָּה לְאַחַר נִפְּלָה, בשני אופנים אלו נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה  
 47 אם חייב בעל הכד או לא.  
 48 מקשה הגמרא: וּמִדְּקִתְנִי בְּתַרְתִּי – מאחר שנתבאר שנחלקו  
 49 במשנה בשני ענינים, מסתבר לומר שבְּקִרְיָתָא נִמִּי בְּתַרְתִּי – נחלקו  
 50 בשני ענינים אלו, בשעת נפילה ולאחר נפילה, ואם כן יש להקשות,  
 51 הרי הבריייתא עוסקת באופן שנשבר כדו או נפל גמלו, וכיצד ניתן  
 52 לבאר שנחלקו בשניהם בשעת נפילה ולאחר נפילה, בְּשִׁלְמָא בְּדִי

## בבא קמא דף כט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קעג

הגמרא מביאה דעה נוספת בביאור מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה:  
וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לְאַחַר נִפְלִיחָא מַחְלֻקְתָּא – לא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אלא באופן שהזיקו שברי הכד לאחר הנפילה.  
מבשרת הגמרא, אֲכָל אִם הוּק הַכֵּד בְּשַׁעַת נִפְלִיחָא, מָאִי – מה יהא הדין בזה, דְּבַרִּי חֲבֵל פְּטוּר – האם יודו הכל שפטור, אי אפשר לומר כן, וְהָאִי מִדְּקִימָא רַבִּי יוֹחָנָן לְקַמְּנָא – שהרי מדברי רבי יוחנן, שאמר לחלן (לא). לֹא תִּמָּא מִתְּנִיתִין רַבִּי מָאִיר הוּא דְּאָמַר נִתְקַל פּוֹשַׁע הוּא – שאין להעמיד את המשנה שם כדעת רבי מאיר הסובר שאדם הנתקל פושע הוא, מְכַלְל – יש ללמוד מכך, דְּרַבִּי מָאִיר מְחַיֵּיב אִם הוּק הַכֵּד בְּשַׁעַת נִפְלִיחָא.  
וְאֵלָּא מָאִי לְדְּבַרִּי חֲבֵל תִּיבִי הַנִּתְקַל, אי אפשר לומר כן, וְהָאִי מִדְּקִימָא רַבִּי יוֹחָנָן לְקַמְּנָא רַבִּי מָאִיר הוּא דְּאָמַר נִתְקַל פּוֹשַׁע הוּא – שהרי מדברי רבי יוחנן לחלן שאי אפשר להעמיד את המשנה שם כדברי רבי מאיר הסובר שהנתקל פושע הוא, מְכַלְל – יש ללמוד, דְּפִתְמִי רַבִּינָן – שחכמים סוברים שהנתקל אינו פושע, ולשיטתם יש לפטור אם הוּק הַכֵּד בְּשַׁעַת נִפְלִיחָא, ואם כן, בהכרח שנחלקו התנאים אף בהוּק הַכֵּד בְּשַׁעַת נִפְלִיחָא, וכיצד יתכן לומר שנחלקו רק בהוּק לאחר נפילה.  
ומחמת קושיא זו מבארת הגמרא את דברי רבי יוחנן באופן אחר, שאכן גם הוא סובר שנחלקו התנאים בין בשעת נפילה ובין לאחר נפילה, אֵלָּא הָאִי קָא מְשַׁמְעֵנָּה – אלא שלפיכך נקט בדבריו שנחלקו לאחר נפילה, כְּדִי לְהַשְׁמִיעַנָּה דְּמִפְּקִיר נִזְקֵי דְּהָכָא הוּא דְּפִתְמִי רַבִּינָן – שרק באופן שנתקל אדם ונשבר כדו והפקירו פטור הוא מתשלום נזקיו, דְּאֵנִים הוּא בְּנִפְלִיחָא זֶה, אֲכָל אִם הַמִּפְּקִיר נִזְקֵי דְּעֵלְמָא – שלא היה אנוס ביצירת נזק זה, מְחַיֵּיב חֲכָמִים אֵת בַּעַל הַתְּקֵלָה, אף על פי שהפקירה.  
הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בדיון אדם המפקיר נזקיו: אִיתְּמַר – נאמרה מחלוקת בבית המדרש, בְּדִין אִם הַמִּפְּקִיר נִזְקֵי בִּרְשׁוֹת הָרַבִּים, לאחר שהניחם שם בפשיעה. ונחלקו בדיון זה רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֱלֵעָזָר, הֵד אָמַר שְׁתֵּיב הַמִּפְּקִיר בְּתִשְׁלוֹם נִזְקֵי תְּקֵלָתוֹ, מאחר שחייבה תורה את החופר בור ברשות הרבים אף שאין הבור ברשותו, וְהֵד אָמַר פְּטוּר, שלא חייבה תורה את החופר אלא כשהבור ממנו הוא, אך כשהפקיר תקלתו ואינה שלו, פטור.  
מבשרת הגמרא, לִימָא מָאֵן דְּמְחַיֵּיב אֵת הַמִּפְּקִיר נִזְקֵי, סוֹבֵר בְּרַבִּי מָאִיר, המחייב לעיל (כח): בברייתא את מי שנשבר כדו ולא סילקו או נפל גמלו ולא העמידו, וּמָאֵן דְּפִתְמִי אֵת הַמִּפְּקִיר נִזְקֵי, סוֹבֵר בְּרַבִּינָן הפוטרים.  
דוחה הגמרא שאין הכרח לומר כן, אלא אֵלִיבָא דְּרַבִּי מָאִיר בּוֹלִי עֵלְמָא לֹא פְּלִיגִי – בשיטת רבי מאיר לא נחלקו האמוראים, מאחר שודאי הוא סובר שאדם המפקיר נזקיו חייב, בִּי פְּלִיגִי אֵלִיבָא דְּרַבִּינָן – לא נחלקו אלא לשיטת חכמים, מָאֵן דְּפִתְמִי בְּרַבִּינָן – דעת הפוסטור את המפקיר כחכמים, שפטרו את זה שנשבר כדו ולא סילקו, וּמָאֵן דְּמְחַיֵּיב אָמַר לֵךְ אֵנָּה דְּאָמַרִי לְרַבִּינָן – ואילו המחייב מבאר את דבריו אף כשיטת חכמים, דַּעֲךָ מָאֵן לֹא פְּלִיגִי בְּרַבִּינָן – שאין חכמים פוטרים את המפקיר נזקיו ברשות הרבים, אֵלָּא בְּמִפְּקִיר נִזְקֵי דְּהָכָא – לגבי נשבר כדו או נפל גמלו ברשות הרבים, מְשֻׁם דְּאֵנִים הוּא בְּנִפְלִיחָא זֶה, וסוברים חכמים שהמפקיר נזקיו לאחר נפילת אנוס פטור, אֲכָל מִפְּקִיר נִזְקֵי דְּעֵלְמָא – לאחר נפילת פשיעה, מְחַיֵּיב רַבִּינָן אֵת הַמִּפְּקִיר בְּתִשְׁלוֹם הַנִּזְק.  
נמצא, שנחלקו רבי יוחנן ורבי אלעזר בדיון המפקיר נזקיו לאחר נפילת פשיעה לשיטת חכמים, האם חייב על נזקי תקלתו או לא.  
הגמרא מבשרת מי הוא המחייב את המפקיר נזקיו ומי הוא הפוסטור: תַּסְתֵּימִים דְּרַבִּי אֱלֵעָזָר הוּא דְּאָמַר שֶׁמִּפְּקִיר נִזְקֵי חֵיבִי, דְּאָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר מְשֻׁם רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל (פסחים ו:), שישנם שְׁנֵי דְּבָרִים שֶׁמִּעִיקֵר הַדִּין אֵינֶן בְּרִשְׁוֹתָי שֶׁל אָדָם, ומכל מקום עֲשָׂאֵן חֶבְתִּיב בְּאִילוֹ הֵן

בְּרִשְׁוֹתָי לְהַתְחַיֵּיב עֲלֵיהֶם. וְאֵלָּא הֵן, האחד, בּוֹר בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים, שאינו ברשותו של החופר, שהרי רשות הרבים היא, ומכל מקום עשאו הכתוב ברשותו להתחייב בנזקים שיארעו בבורו, וְהַשְׁנִי, מְחַיֵּיב בְּעֵרֵב פֶּסַח מְשֻׁם [שְׁעוֹת] וְלִמְעֻלָּה – מסוף שעה שישית והלאה, דהיינו מלאחר חצות היום, שאסור הוא מן התורה בהנאה ואינו ברשותו של האדם, ומכל מקום עשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו לעבור עליו ב'בל יראה ובל ימצא'.  
ויש להוכיח מדברי רבי אלעזר, שחייבה תורה את החופר בור ברשות הרבים אף שאינו שלו, ועל כן יש לחייב גם את המפקיר תקלתו ברשות הרבים אף שאינה שלו מעתה. תַּסְתֵּימִים – אכן, זו ראיה ברורה, שרבי אלעזר הוא המחייב את המפקיר תקלתו ברשות הרבים.  
מקשה הגמרא: וְכִי אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר חֵבִי, שאדם המפקיר תקלתו ברשות הרבים חייב, וְהָאִי אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר אִיפְכָא, דִּתְנֵן (לחלן ל.) שאדם הַחֹפֵר אֶת הַגְּלִיל – גללי בהמה שהיו מופקדים בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים, דהיינו שהיוזם ממקום שהיו מונחים בו למקום אחר, וְלֵאחַר מִכֵּן הוּק בְּהֵן אִם אֲחֵר, הדין הוא שהחופר חייב בְּתִשְׁלוֹם נִזְקֵי שֶׁל אוֹתוֹ אִם, מאחר שקנה גללים אלו בהגבתו, ומעתה שלו הם, וְאָמַר עַל כֵּךְ רַבִּי אֱלֵעָזָר, לֹא שָׁנוּ חֲכָמִים בְּמִשְׁנָה שְׁחֵיב הַחֹפֵר בְּתִשְׁלוֹם הַנִּזְק, אֵלָּא בְּאִפְּשׁוּרֵי לְזִבּוֹת בְּהֵן בְּשַׁעַת שֶׁהִגְבִּיהֶם, שבאופן כזה התקלה שלו היא, אֲכָל אִם בְּשַׁעַת שֶׁהִפְכֶם לֹא נִתְּכִין לְזִבּוֹת בְּהֵן, פְּטוּר מִתִּשְׁלוֹם נִזְקֵיהֶם, מאחר שאין התקלה שלו. אֵלְמָא – יש ללמוד מדבריו, שהמפקיר נזקיו פטור, ולא חייבה תורה את המנחין תקלה ברשות הרבים אלא אם כן שייכת היא לו. ואם כן, כיצד ניתן לומר שרבי אלעזר הוא המחייב את המפקיר נזקיו ברשות הרבים.  
מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אֱלֵאָה בְּרַ אֲהֵבָה, אכן דעת רבי אלעזר היא שהמפקיר תקלתו חייב, ומכל מקום הוא פטור את החופר גלל ברשות הרבים אם לא נתכוין לזכות בה, מאחר שהמשנה עוסקת באופן שֶׁהַחֹפֵר הַחֹפֵר לְמִקְוֵהָ, דהיינו, שלאחר שהיו הגללים מן המקום שבו היו למקום אחר, שב והחזירם למקומם הראשון, והרי זה כאילו לא נגע בהם מעולם, ואין לדון כחופר בור ברשות הרבים, ועל כן יש לפטורו אם לא נתכוין לזכות בהם ולקנותם.  
הגמרא מבארת את תירוצו של רב אדא בר אבהו: אָמַר רַבִּינָא, מְשַׁל דְּבַר אֱלֵאָה בְּרַ אֲהֵבָה לְמַה דְּתִדְּבַר דּוּמָה – יש להמשיך את תירוצו של רב אדא בר אבהו, לְאִדָּם הַמּוֹצֵא בּוֹר מְגוּלָה בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים וְכַפְּהָ, וְלֵאחַר מִכֵּן הוּדַר וְגִילָהָ, שפטור הוא על נזקי הבור מכאן ואילך, מאחר שהחזיר את המצב לקדמותו. ואף באדם זה שהיוזם הגללים ממקומם והחזירם יהא הדין כן, שאינו חייב על הנזק שיארע על ידם מכאן ולהבא.  
מקשה הגמרא: אָמַר לִי מַר זוטרא בְּרִיה דְּרַב מַר לְרַבִּינָא, מִי דְּמִי – וכי ניתן לדמות את המזויז גללים ממקומם ומחזירם לאדם המגלה בור ומכסהו, הרי הָתֵם – בכיסוי בור] לֹא אִסְתַּלַּק לְהוּ מְעַשֶּׂה רָאשׁוֹן – בשעה שכיסה את הבור לא נסתלקו מעשי הראשון שחפרו, שהרי הבור עדיין קיים במקומו, ולפיכך לאחר ששב וגילדו חזר המצב לקדמותו וחייב החופר בנזקי בורו, אֲבָל חָכָא – במזויז גללים] אִסְתַּלַּק לְהוּ מְעַשֶּׂה רָאשׁוֹן – נסתלקו לגמרי מעשי הראשון, שהרי היום השני מן המקום שבו היו למקום אחר, וכאשר מחזירים לאחר מכן למקומם הרי הוא יוצר תקלה חדשה, הֵאֵל לֹא דְּמִי – ואין זה דומה למגלה בור ושם ומכסהו, אֵלָּא הרי זה דומה לְאִדָּם הַמּוֹצֵא בּוֹר מְגוּלָה וְכַפְּהָ – וסתם את הבור לחלוטין, וְלֵאחַר מִכֵּן הוּדַר וְגִילָהָ – חפר שוב את הבור, דְּאִסְתַּלַּקוּ לְהוּ מְעַשֶּׂה רָאשׁוֹן – שבאופן כזה ודאי נסתלקו לגמרי מעשי הראשון, שהרי בורו כבר נסתם, וְכִיִּימָא לָהּ בְּרִשְׁוֹתָי – והבור ברשותו של השני ששב וחפרו הוא עומד, וחייב בתשלום נזקיו, ואף כאן בשעה שנטל הגללים ממקומם הרי סילק את התקלה שהניח הראשון, וכאשר שב והשליכם הרי הוא יוצר תקלה חדשה, ועליו להתחייב בנזקיה, וכיצד פוטרו רבי אלעזר מתשלום הנזק.

ומחמת קושיא זו חזרת בה הגמרא ומיישבת את דברי רבי אלעזר  
באופן אחר: **אִלּוּ אָמַר רַב אֲשִׁי בְּשֶׁהִפְכָּה לְפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה** – לא  
פטר רבי אלעזר את ההופך גלל ברשות הרבים כשלא נתכוין לזכות  
בו, אלא כשלא הגביהו שלשה טפחים, שבאופן כזה אינו נידון כמסלק  
את התקלה ממקומה, ולפיכך בחזקת הראשון היא עומדת, ואין לחייב  
את השני בנוקיה אלא באופן שמכוין לקנותה.

מבשרת הגמרא: **וּמֵאִי דִּוְחֶקְהִי דְּרַבִּי אֱלֶעָזָר** – מדוע נדחק רבי אלעזר,  
**לְאִוְקִימָה בְּגִזּוֹ שֶׁהִפְכָּה לְפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה** – להעמיד את דברי המשנה  
באופן שלא הגביה שלשה טפחים, **וּמֵעֲמָא דְּכִי נִתְכַּוֵּין לְזִכּוּת בְּהָא**  
**אֵין מִתְכַּוֵּין לְזִכּוּת בְּהָא** – ועל כן הוצרך להוסיף ולבאר את דברי  
המשנה, שרק באופן שנתכוין לזכות בגללים לצורכו חייב בתשלום  
נוקיהם, אך אם לא נתכוין לזכות בהם אינו חייב באחריותם, מאחר  
שלא סילק מתחילה את תקלתו של הראשון, **לְאִוְקִימָה לְמַעְלָה מִשְׁלֹשָׁה**  
**הרי יכול הוא להעמיד את המשנה באופן שהפך את הגללים בגובה**  
**של יותר משלושה טפחים, וּמֵאִי עָלָה עַב דְּלֹא נִתְכַּוֵּין לְזִכּוּת בְּהָא חֵיב**  
**– ובאופן כזה אינו חייב באחריות לזכות בגללים לצורכו חייב באחריות**  
נוקיהם, מאחר שסילק את מעשיו הראשון.

מבשרת הגמרא: **אָמַר רַבָּא, מִתְּנִיתִין קְשִׁיטִיתִי, מֵאִי אֲרִיָּא הִפֵּךְ לִתְנִי**  
**הַנִּבְיָה** – מדוע נקטה המשנה לשון 'הפך' ולא לשון 'הגביה', **אֱלֹא**  
**שָׁמַע מִיָּה שֶׁכָּל הִפֵּךְ לְמִמָּה מִשְׁלֹשָׁה הוּא** – שכאשר נוקטת המשנה  
לשון 'הפך' כוונתה שלא הגביה יותר משלושה טפחים, ולפיכך הוצרך  
רבי אלעזר להוסיף, שבאופן שאינו מכוין לזכות בהם אינו חייב  
בנוקיהם, מאחר שהגביה הפחותה משלושה טפחים אינו מסלקת את  
המעשי הראשון.

הגמרא מקשה על מה שנתבאר שרבי אלעזר פטר את המפקיר נזקיו:  
**וּמְדַבֵּר אֱלֶעָזָר אִמְרֵי חֵיב** – בהכרח שרבי יוחנן שנחלק עליו בענין  
זה **אָמַר רַבִּי פִטְוֹר**. **וּמֵאִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵבִי שֶׁמִּפְקִיר נִזְקֵי פִטְוֹר, וְהִתְנַן**  
**(להלן ל.)** שאדם **הַמִּצְנִיעַ** – מחביא **אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַחֲבוּכִית** ברשות  
הרבים, וכן אדם **הַגּוֹדֵר דְּרֹדִי בְּקוֹצִים** – שעשה גדר לחצירו מקוצים,  
**וְכֵן גֵּדֵר אֲבָנִים שֶׁנִּפְלָל לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים** ולא פינהו בעליו, **וְהוֹזִיק בִּהֶן**  
**– (בִּקְצִים או באבנים) אִם אַחֵר, בְּכָל אֹפְנִים אִלּוּ חֵיב בְּעַל הַתְּקֵלָה**  
**בְּתִשְׁלוֹם נִזְקֵי שֶׁל אוֹתוֹ אִם שֶׁהוּא בָּהֶם.**

**וְאָמַר** על כך רבי יוחנן, **לֹא שָׁנוּ חֲכָמִים בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ שֶׁאִם עָשָׂה אִם**  
**גִּדֵּר לַחֲצִירוֹ מִקְּצִים וְעֵבֶר אִם בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים וְנִזְקֹק מֵהֶם, שְׁחֵיב בְּעַל**  
**הַגֵּדֵר בְּתִשְׁלוֹם נִזְקֹ, אֱלֹא בְּמִפְקִירֵת** – באופן שהיו ראשי הקוצים  
פורחים לרשות הרבים, שהרי זה כחופר בור ברשות הרבים, **אֲכֹל**  
**בְּמִצְמָצִים** – באופן שהיו הקוצים מצומצמים ברשות, **פִּטְוֹר בְּעַל**

הגדר בתשלום הנזק.

מבשרת הגמרא, באופן שהיה **מִצְמָצִים** הקוצים לחצירו **מֵאִי מִצְמָצִים**  
**פִּטְוֹר** הוא בתשלום הנזק, **לֹא** – האם לא משום **דִּהְיָא לִיה בּוֹר**  
**בְּרִשּׁוֹתוֹ**, שהרי חצירו רשותו היא, וסובר רבי יוחנן שלא חייבה תורה  
את החופר בור ברשותו, אף כשסמוכה היא לרשות הרבים, **מִכְּלָל** –  
ויש ללמוד מכך, **דְּחֵיבָא דְּבוֹר בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים הוּא** – שלדעת רבי  
יוחנן חייבה התורה את החופר בור ברשות הרבים, אף שאין הבור שלו,  
**אֱלֹא מִפְּקִיר נִזְקֵי חֵיב** – ואם כן יש ללמוד מכך, שכשם שחייב  
אדם על חפירת בור שאינו שלו ברשות הרבים, כמו כן יש לחייבו אם  
הפקיר את תקלתו ברשות הרבים, ואם כן, כיצד יתכן לומר שרבי יוחנן  
פטר את המפקיר נזקיו.

מתרצת הגמרא: **לֹא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ** שלדעת רבי יוחנן **מִפְּקִיר נִזְקֵי**  
**פִּטְוֹר**, ובור שחייבה עליו תורה היינו כשהבור ממנו הוא, **וְאִם כֵּן יֵשׁ**  
**לַהֲקִשׁוֹת מִצְמָצִים מֵאִי מֵעֲמָא פִטְוֹר** – מדוע פטר המצמצם את קוציו  
לרשותו, הרי התורה מחייבת את החופר בור או מניח תקלה ברשותו  
בסמוך לרשות הרבים, **שְׁמוֹשׁ דְּאִתְּמַר עֲלָה אָמַר רַב אֲחָא בְּרִיה דְּרַב**  
**אֲבָיָא, שֶׁהִטְעֵם שִׁפְטוֹר הַמִּצְמָצִים הוּא לְפִי שְׁאֵין דִּרְכָּן שֶׁל בְּנֵי אֲרָם**  
**לְהִתְחַבֵּךְ בְּפִתְלִים** – אין דרך האנשים לילך סמוך כל כך לכתלי רשות  
הרבים, עד כדי שמתחככים בהם, ואדם זה שהלך בסמוך כל כך לגדר  
הקוצים עד שניזוק מהם משונה הוא, ואין חייב בעל הגדר בתשלום  
נזקיו.

הגמרא מקשה קושיא נוספת בענין זה: **וּמֵאִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵבִי**  
**שֶׁמִּפְקִיר נִזְקֵי בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים פִּטְוֹר, וְהָאֵאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הִלְכָּה בְּקִתָּם**  
**מִשְׁנָה** – שבכל מקום שבו מבואר דין במשנה בסתם, שאין תנא החולק  
בוזה, יש לפסוק הלכה כדיון זה, **וְהִתְנַן** – והרי שנינו (להלן נ:) שאדם  
**הַחוֹפֵר בּוֹר בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים וְנִפְלָל לְתוֹכּוֹ שׁוֹר אוֹ חֲבוּר וְמוֹת, חֵיב**  
**הַחוֹפֵר בְּתִשְׁלוֹם הַנּוֹק, ויש ללמוד מדברי המשנה שבור שחייבה עליו**  
**תורה היינו בחופר בור ברשות הרבים, וכן הוא הדין אף במניח תקלה**  
**ברשות הרבים. ומאחר שאין חולק על דין זה במשנה, יש לפסוק כן**  
**להלכה לדעת רבי יוחנן, ואם כן, כיצד יתכן שרבי יוחנן פטר את**  
**המפקיר נזקיו.**

ומחמת קושיא זו חזרת בה הגמרא ממה שנתבאר עד עתה: **אֱלֹא**  
**לְעוֹלָם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר** שהמפקיר נזקיו ברשות הרבים חייב בתשלומי  
נזקם, **וְיֵשׁ לְדִיּוּק מִכָּךְ, דְּמִדְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר** שהמפקיר נזקיו חייב,  
בהכרח שרבי **אֱלֶעָזָר אָמַר** שהמפקיר נזקיו **פִּטְוֹר**, ואם כן יש  
להקשות, **וְהָאֵאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר**